

«بررسی مسأله خانواده و آموزش در بستر شبکه های اجتماعی از منظر فقه و حقوق خانواده»

بیان مسأله:

حق آموزش و تحصیل از حقوق فطری و اساسی انسان محسوب شده و در دین مبین اسلام نیز بر حق تحصیل زن و مرد، تأکید فراوانی شده است و آن را نه صرفاً به عنوان حق بلکه به عنوان یک فریضه مطرح می کند؛ «طلب العلم فریضه علی کل مسلم و مسلمة»^۱. از این رو، دولت و حکومت اسلامی نیز باید این حق را برای آحاد جامعه، به رسمیت بشناسد و امکانات و تسهیلات مناسب را در این جهت در اختیار آنان بگذارد کما اینکه قانون اساسی جمهوری اسلامی (بند ۳ از اصل ۳) هم به پشتیبانی حقوقی و مدنی از این امر مهم پرداخته است و آموزش عمومی رایگان را حق تک تک آحاد جامعه معرفی می نماید. علاوه بر این، گسترش و عمومی بودن آموزش در کشور، به رشد و ارتقاء فرهنگی، سیاسی و اقتصادی جامعه نیز کمک می کند. چنانکه اصل ۴۳ قانون اساسی می گوید: «برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر ضوابطی از جمله تأمین نیازهای اساسی مانند مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه استوار است». همچنین در خصوص آموزش فرزندان در خانواده علاوه بر شرع و عرف، قانون هم مسئولیت هایی را متوجه والدین نموده است و در کنار مسئولیت مراقبت و حضانت از کودکان و مسئولیت تربیت اخلاقی و جسمی، وفق ماده ۲ قانون تأمین امکانات تحصیل اجباری فرزندان (مصوب)؛ فراهم نمودن امکانات و مقدمات تحصیل فرزندان را جزو مسئولیت های والدین در خصوص فرزندان بیان می کند و علاوه بر این در ماده ۱۱۰۴ قانون مدنی هم میتوان دنبال کرد. با توجه به این مهم و با توجه به اینکه فضای آموزش در عصر حاضر تحت تاثیر فضای مجازی قرار گرفته است و شیوع بیماری کوید ۱۹ نیز باعث گسترش این مسأله شده است و همچنین با نظر به روند پرسرعت تغییرات نظام آموزشی در این فضا، لازم است اصول مسأله آموزش در خانواده و همچنین فروع این حوزه به دقت مورد بررسی محققین قرار بگیرد. در این میان کودکان و نوجوانان از منظرهای مختلفی مخاطب این موضوع قرار گرفته اند و با توجه به معضلات این حوزه لازم است مسایل آنها نیز از منظر فقهی و حقوقی بررسی گردد.

سؤال اصلی:

- چالش های خانواده ها در مقوله آموزش در شبکه های اجتماعی چه جوانب شرعی و حقوقی دارد؟

سوالات فرعی:

۱. بررسی حقوق فرزندان و تکالیف والدین در قبال مقوله آموزش فرزندان در بستر شبکه های اجتماعی از منظر فقه و حقوق خانواده به چه صورت است؟
  - بررسی نفس "حق آموزش دیدن فرزندان" و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های اجتماعی و مبانی آن از منظر فقه و حقوق خانواده
  - بررسی نفس مسئولیت شرعی والدین در قبال آموزش فرزندان و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های اجتماعی از منظر فقه و حقوق خانواده

- بررسی تکالیف والدین در دسترسی دادن فرزندان به محتوای آموزشی در شبکه های اجتماعی از منظر فقه و حقوق خانواده
  - بررسی دسترسی دادن فرزند به محتوای آموزشی در شبکه های اجتماعی از جنبه شرعی لزوم رشد شخصیت اجتماعی فرزند
  - بررسی دسترسی دادن فرزندان به محتوای آموزشی در شبکه های اجتماعی از جنبه شرعی لزوم رشد علمی فرزند
  - بررسی دسترسی دادن فرزند به محتوای آموزشی در شبکه های اجتماعی از جنبه شرعی لزوم تربیت اخلاقی و معنوی فرزند
- بررسی مسئولیت شرعی والدین در حفظ هویت شخصی و جنسیتی فرزند در فرآیند آموزش در شبکه های اجتماعی
- بررسی مسئولیت شرعی والدین در حفظ هویت خانوادگی فرزند در فرآیند آموزش در شبکه های اجتماعی
- بررسی مسئولیت شرعی والدین در حفظ عقائد دینی و فرهنگی فرزند در فرآیند آموزش در شبکه های اجتماعی
- بررسی مسئولیت شرعی والدین در برقراری عدالت در احقاق حق آموزش دیدن بین فرزندان در فرآیند آموزش در شبکه های اجتماعی
- تبیین جوانب مسأله حق آموزش دیدن فرزندان و مسأله حق اطاعت والدین

۲. بررسی حقوق و تکالیف زوجین در مقوله آموزش در بستر شبکه های اجتماعی از منظر فقه و حقوق خانواده به چه صورت است؟

- بررسی نفس حق آموزش دیدن زن و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های اجتماعی و مبانی آن از منظر فقه و حقوق خانواده
  - بررسی نفس حق آموزش دیدن زن از باب کرامت ذاتی داشتن زن و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های اجتماعی
  - بررسی نفس حق آموزش دیدن زن از باب حفظ حق رشد علمی و معنوی زن و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های اجتماعی
  - بررسی نفس حق آموزش دیدن زن از جنبه شرعی لزوم نقش آفرینی اجتماعی داشتن زن و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های اجتماعی
  - بررسی نفس حق آموزش دیدن زن از جنبه شرعی لزوم آگاهی زن برای تربیت فرزند و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های
  - بررسی نفس حق آموزش دیدن زن از جنبه شرعی لزوم آگاهی زن از حقوق و تکالیف فردی و اجتماعی خویش و نسبت آن با مقوله آموزش در بستر شبکه های
- بررسی مسئولیت های زوج در قبال احقاق حق آموزش زوجه و نسبت آن با مقوله آموزش در شبکه های اجتماعی

- تبیین محدوده ی شرطیت اذن شوهر در مقوله آموزش دیدن زن در شبکه های اجتماعی
- بررسی تکالیف زن در ایجاد تناسب بین بهره برداری از حق آموزش دیدن خود و رعایت حقوق زوج در خانواده